

Tisková zpráva

Češi a spoření na důchod – prosinec 2019

- ⊙ Téměř tři pětiny českých občanů (56 %), kteří dosud nejsou důchodci, v současnosti spoří či investuje, aby se zajistili na stáří.
- ⊙ Lidé se špatnou životní úrovní spoří na stáří výrazně méně než lidé s dobrou životní úrovní.
- ⊙ Tři z deseti obyvatel České republiky, kteří dosud nejsou důchodci, se neobávají nedostatečného finančního zajištění v důchodu. Téměř dvě třetiny respondentů (64 %) deklarují, že strach mají.
- ⊙ I nadále ale pouze desetina občanů věří, že je stát v penzi dostatečně zaopatří.

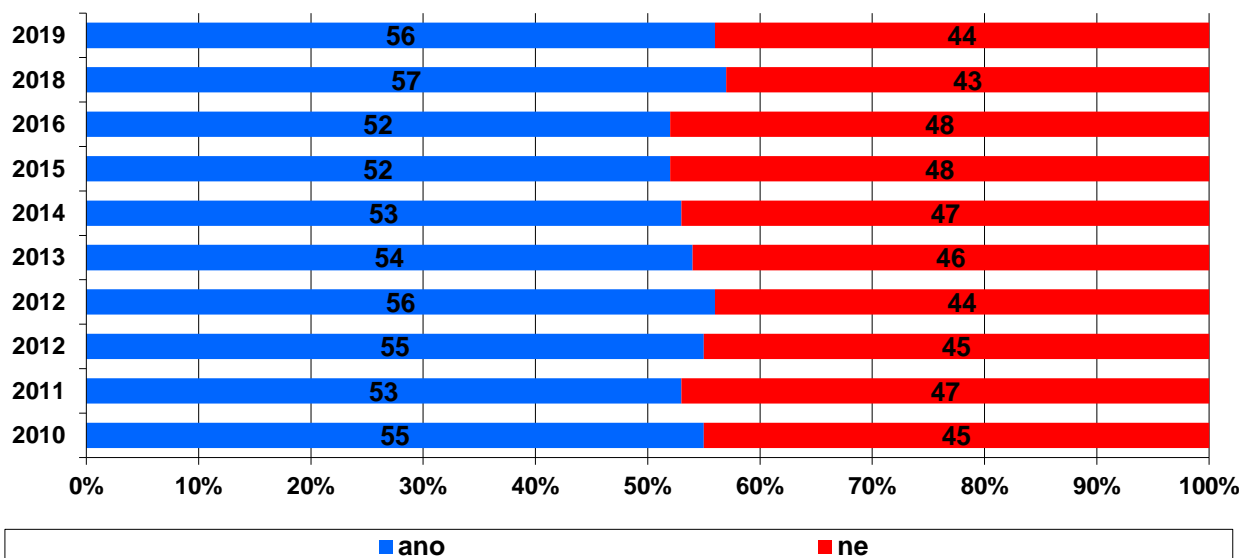
Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 588; e-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

V rámci prosincového výzkumu CVVM SOÚ AV ČR dotazovalo občany¹ České republiky na téma finančního zajištění ve stáří. Otázky byly zaměřeny nejen na subjektivní obavu z budoucího nedostatku ekonomických zdrojů či důvěru v zaopatření státem, ale také na faktickou přípravu v podobě investic a úspor.

Téměř tři pětiny respondentů (56 %), kteří zatím nejsou důchodci, spoří nebo investují, aby se zajistili na důchod². Zbytek (44 %) se na stáří ekonomicky nepřipravuje. V porovnání s výzkumem realizovaným v listopadu 2018 se podíl občanů, kteří si spoří či investují, aby se zajistili na stáří, nezměnil. Graf 1 dokládá, že podíl lidí spořících si na stáří je v čase poměrně stabilní a mezi roky 2010 až 2019 se vždy pohyboval v rozmezí 52 až 57 %. Dlouhodobě tedy mezi obyvateli ČR, kteří dosud nejsou v důchodu, převažují lidé, kteří se na stáří snaží ekonomicky zabezpečit.

Graf 1: Podíl obyvatel České republiky spořících na stáří

Pozn.: Odpovědi obyvatel ČR starších 15 let bez důchodců (n = 755).

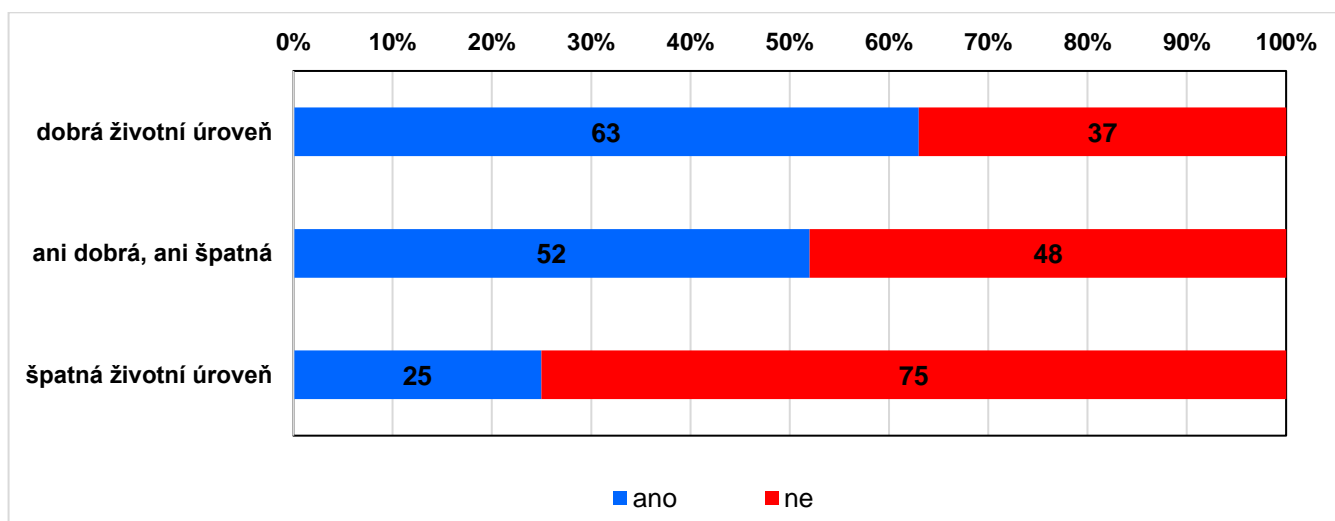
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

¹ Na otázky odpovídali všichni respondenti kromě důchodců.

² Otázka: „Spoříte si nebo investujete v současné době, abyste se zajistil na důchod? Ano, ne.“

Podstatně častěji šetří či investují dotázaní s dobrou životní úrovní domácnosti (viz graf 2), kterých se na důchod připravují necelé dvě třetiny (63 %). Mezi dotázanými, kteří životní úroveň vlastní domácnosti označili za „ani dobrou, ani špatnou“, se na důchod připravuje o málo více než polovina (52 %) a lidé se špatnou životní úrovní spoří či investuje na důchod pouze čtvrtina (25 %). Podíl lidí, kteří se finančně připravují na důchod, také roste s věkem, když ve věkové kategorii do 30 let tvoří pouze necelou čtvrtinu (22 %), ve věku 30 až 44 let jsou to více než tři pětiny (61) %, ve věku 45 až 59 let jsou to tři čtvrtiny (75 %) a u lidí nad 60 let necelé dvě třetiny (64 %). Rozdíly jsou také mezi respondenty s různým stupněm dosaženého vzdělání. Nejméně si spoří či investují na důchod lidé se základním vzděláním (20 %), u lidí vyučených nebo se středním vzděláním s maturitou je to již více než polovina (53, respektive 63 %) a nejčastěji si na stáří stáří stáří vysokoškolsky vzdělání (70 %).

Graf 2: Podíl obyvatel České republiky spořících si na stáří podle životní úrovně

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 30. 11. – 11. 12. 2019, 755 respondentů starších 15 let, kteří nejsou důchodci, osobní rozhovor.

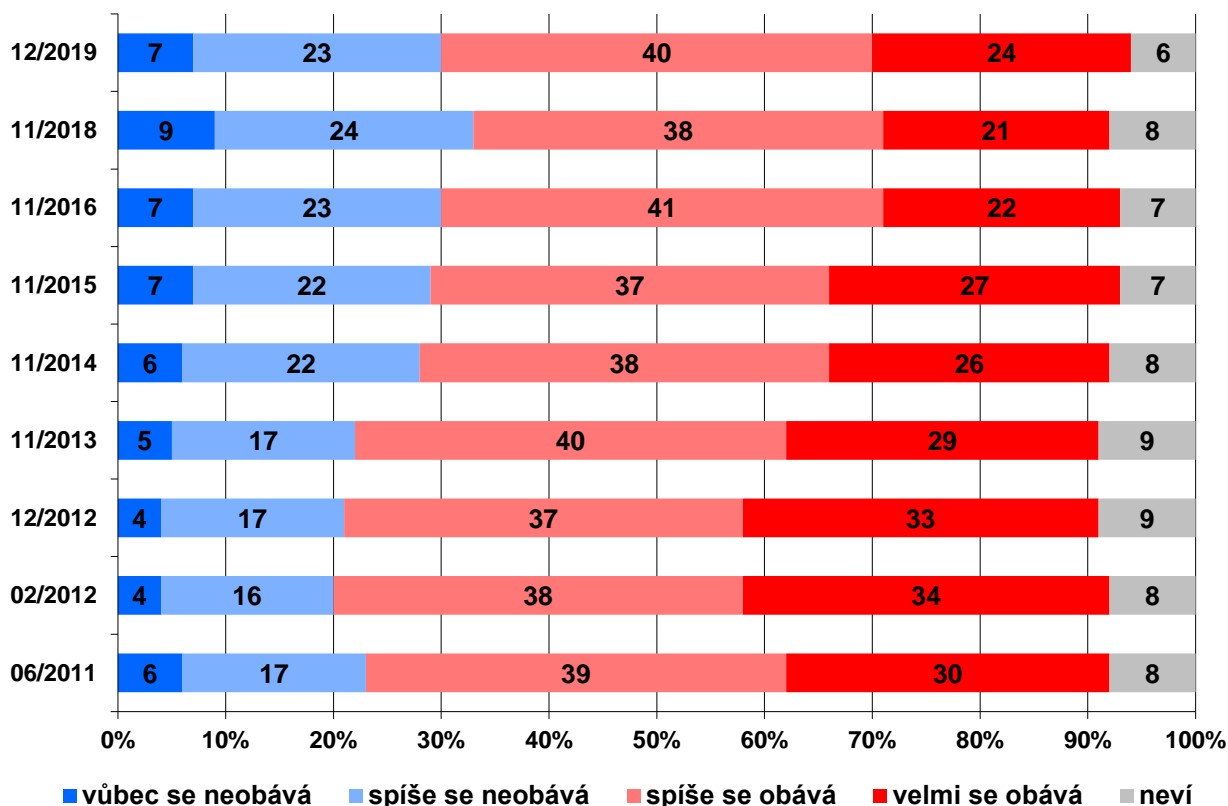
Tři z deseti obyvatel České republiky (30 %)³, kteří dosud nejsou důchodci, se neobávají nedostatečného finančního zajištění v důchodu, přičemž 7 % se „vůbec neobává“ a 23 % se „spíše neobává“. Téměř dvě třetiny respondentů (64 %) deklarují, že strach mají, 40 % odpovídajících strach spíše má a 24 % rozhodně má. Zbytek lidí (6 %) zvolilo variantu „neví“.

Obyvatelé České republiky s dobrou životní úrovní domácností, dotázaní ve věku do 20 let, obyvatelé Plzeňského kraje, vysokoškolsky vzdělání a muži častěji deklarují, že se nedostatečného zajištění v důchodu neobávají (spojení kategorií „rozhodně se neobává“ a „spíše se neobává“). Naopak častěji se obávají (spojení kategorií „spíše se obává“ a „rozhodně se obává“) ženy, respondenti starší 45 let, odpovídající s „ani dobrou, ani špatnou“ životní úrovní domácnosti a dotázaní se středním vzděláním s maturitou i bez maturity nebo vyučení.

Od měření z února 2012, kdy se nedostatečného zajištění ve stáří ze strany státu obávala dosud největší část respondentů (20 % se neobávalo, 72 % se obávalo) se situace až do loňského roku velmi pozvolna zlepšovala (nárůst podílu těch, kteří se neobávají o 13 procentních bodů). V aktuálním výzkumu je podíl občanů, kteří se obávají, o něco nižší, rozdíl je ovšem na hranici statistické významnosti. V roce 2018 mělo obavu ze svého finančního zajištění ze strany státu 59 % občanů, v aktuálním výzkumu tento podíl stoupl o 5 procentních bodů na 64 % a je tak statisticky srovnatelný s lety 2014 až 2016.

³ Otázka: „Jak moc, pokud vůbec, se obáváte toho, zda budete v důchodu dostatečně finančně zajištěni? Vůbec se neobáváte, spíše se neobáváte, spíše se obáváte, velmi se obáváte.“

Graf 3: Obava o dostatečné finanční zajištění v důchodu

Pozn.: Odpovědi obyvatel ČR starších 15 let bez důchodců (n = 755).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

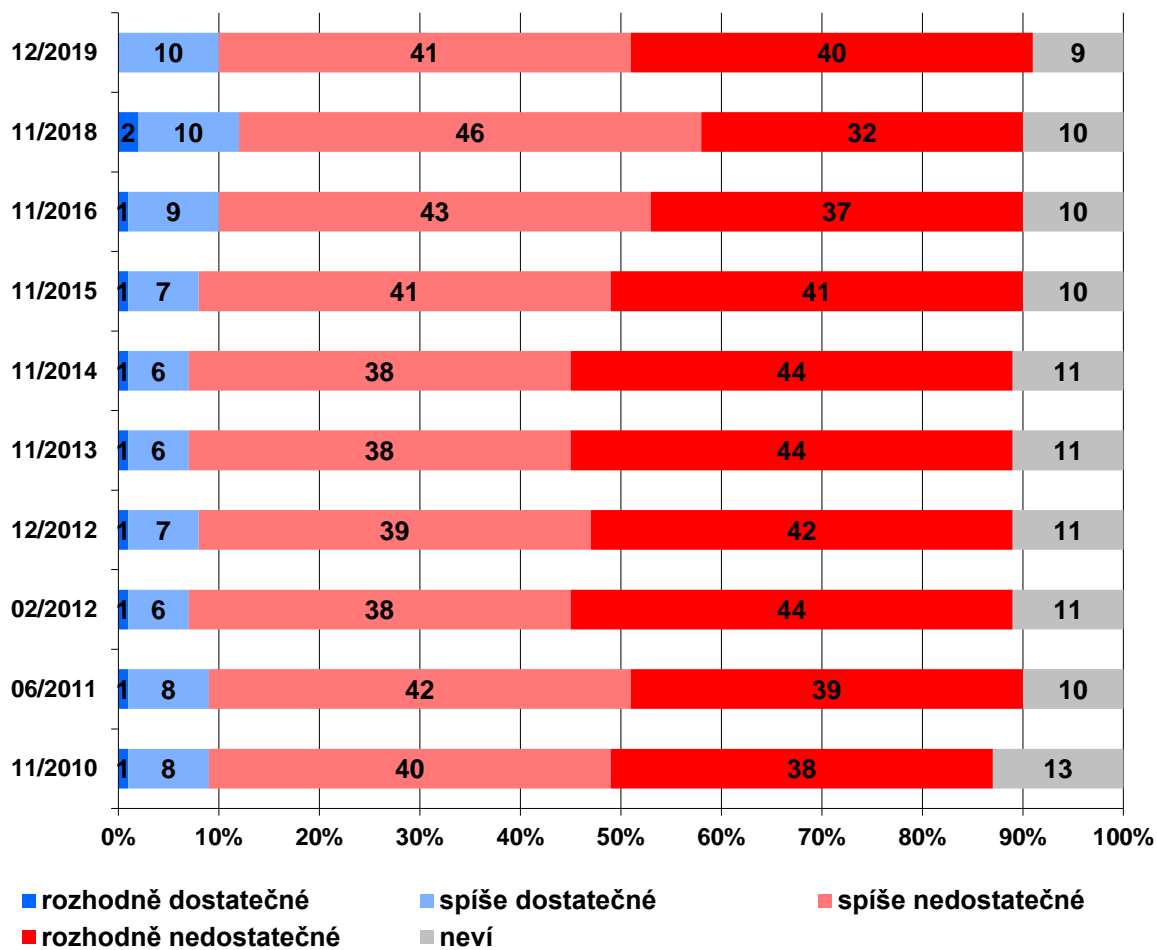
Pouze desetina (10 %) českých občanů si myslí, že důchod vyplácený státem pro ně bude dostatečným zajištěním ve stáří⁴. Zbytek odpovídajících je spíše negativní (81 %), když o málo více než dvě pětiny lidí (41 %) si myslí, že bude „spíše nedostatečný“, a další dvě pětiny (40 %) se obávají, že bude „rozhodně nedostatečný“. Možnost „nevím“ zvolilo 9 % populace.

Z časového srovnání vyplývá, že podíl lidí, přesvědčených o tom, že je stát dostatečně zajistí v době jejich stáří je dlouhodobě velmi nízký a po celé období se pohybuje kolem úrovně 10 %. Současný výzkum je v tomto ohledu s těmi předešlými statisticky srovnatelný. V porovnání s předchozím výzkumem z listopadu 2018 jsme však zaznamenali poměrně výrazný nárůst v případě občanů, kteří si myslí, že jejich důchodové zajištění ze strany státu bude „rozhodně nedostatečné“ (nárůst o 8 procentních bodů), a naopak poklesl podíl těch, podle kterých bude „spíše nedostatečné“ (o 5 procentních bodů). Aktuální výsledek je tak statisticky srovnatelný s výzkumy z listopadu 2010, června 2011, prosince 2012 a listopadu 2015 a 2016 a jen mírně optimističtější než v únoru 2012 a listopadu 2013 a 2014.

Optimistická očekávání ve směru dostatečného zajištění ve stáří ze strany státu jsou častější mezi lidmi s vysokoškolským vzděláním, dotázaní se základním vzděláním a mladí lidé ve věku do 20 let pak častěji neuměli svá očekávání posoudit a volili možnost „nevím“.

⁴ Otázka: „Myslíte si, že důchod vyplácený státem bude pro Vás znamenat dostatečné, nebo nedostatečné finanční zajištění ve stáří? Rozhodně dostatečné, spíše dostatečné, spíše nedostatečné, rozhodně nedostatečné.“

Graf 4: Důvěra v dostatečné zajištění důchodu státem

Pozn.: Odpovědi obyvatel ČR starších 15 let bez důchodců (n = 755).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-12</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>30. 11. - 11. 12. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1034</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>189</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>ES.25, ES.26, ES.27</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>es200116</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>16. ledna 2020</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

|